

Quickscan natuurtoets herontwikkeling Ilpenhof, Ilpendam

*Inventarisatie en beoordeling in het kader van
natuurwetwetgeving en -beleid*

-concept-

ecogroen advies

in opdracht van
USP Vastgoed

Colofon

Titel Quicksan natuurtoets herontwikkeling Ilpenhof, Ilpendam

Subtitel Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Projectcode 14-429

Status concept

Datum 16 januari 2015

Auteur M. (Martijn) Bunskoek

Eindredactie I. (Iwan) Veeman

Veldonderzoek M. (Martijn) Bunskoek

Opdrachtgever USP Vastgoed

ecogroen advies
is een onafhankelijk
advies- en ingenieursbureau
gespecialiseerd in
ecologisch onderzoek & natuurontwikkeling

Emmastraat 16, 8011 AG Zwolle

038 423 64 64

www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2015)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status:

Bunskoek, M. (2015). Quicksan natuurtoets herontwikkeling Ilpenhof, Ilpendam. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid. Rapport 14-429. EcoGroen Advies BV, Zwolle.

Inhoud

Samenvatting

1	Inleiding	3
1.1	Doel van dit onderzoek	3
1.2	Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen	3
1.3	Algemene opzet onderzoek.....	3
2	Gebiedsbescherming	5
2.1	Natuurbeschermingswet	5
2.2	Ecologische hoofdstructuur	6
3	Flora- en faunawet	7
3.1	Onderzoeksmethode	7
3.2	Flora	7
3.3	Vleermuizen	7
3.4	Grondgebonden zoogdieren	8
3.5	Broedvogels.....	9
3.6	Amfibieën	9
3.7	Overige soortgroepen	10
4	Geraadpleegde bronnen.....	11

Bijlage

Bijlage 1

Samenvatting natuurwetgeving

Samenvatting

✓ Aanleiding en doelstelling van dit onderzoek

Op verzoek van USP Vastgoed heeft EcoGroen Advies een quickscan natuurtoets uitgevoerd. Deze natuurtoets is noodzakelijk vanwege de ruimtelijke onderbouwing voor de beoogde herontwikkeling van de Ilpenhof te Ilpendam.

De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en het EHS-beleid verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming.

✓ Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen

Het plangebied ligt in de bebouwde kom van Ilpendam en betreft een voormalig woon/zorgcomplex. Het gebouw verkeert in een vervallen staat. Het omliggende terrein is sterk verruigd met braamstruweel, jonge opslag en beplanting. Langs de zuidzijde van het plangebied ligt een watergang.

De plannen voorzien in de sloop van de aanwezige bebouwing en het verwijderen van ruigte, opslag en beplanting. De beplanting langs de watergang blijft gehandhaafd. Op het terrein zal vervolgens nieuwbouw van twintig woningen plaatsvinden (Plan Ilpenhof).

✓ Beschermde gebieden

Natuurbeschermingswet

Dichtstbijzijnde gebied dat valt onder bescherming van de Natuurbeschermingswet is het Natura 2000-gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske. Negatieve effecten op dit gebied worden, gezien de afstanden en de aard van de plannen, niet verwacht.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

Het dichtstbijzijnde gebied dat onderdeel vormt van de EHS ligt op ruim 700 meter ten zuidwesten van het onderzoeksgebied (het Ilperveld). Omdat geen sprake is van een functieverandering of oppervlakteverlies binnen de EHS en de aard en omvang van de ingrepen beperkt is (bebouwd terrein blijft bebouwd), is aantasting van wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet aan de orde.

✓ Beschermde soorten

Vleermuizen

Aangezien door de sloop van de bebouwing niet uitgesloten kan worden dat vaste verblijfplaatsen van vleermuizen in het geding zijn, is het noodzakelijk dat aanvullend onderzoek wordt uitgevoerd. Dergelijk onderzoek vindt plaats in de periode mei tot en met september en bestaat uit minimaal vier onderzoeksmomenten.

Rugstreeppad

Er dient voorkomen te worden dat Rugstreeppadden het terrein tijdens de werkzaamheden gaan bevolken. Belangrijk is om geen geschikt voortplantingsbiotoop (ondiepe waterplassen) te laten ontstaan tijdens het actieve seizoen van de soort (globaal is dat de periode april t/m september).

Overige soortgroepen

Voor de overige soortgroepen is vanuit de Flora- en faunawet geen vervolgetraject noodzakelijk. Wel dient altijd rekening te worden gehouden met aanwezige broedende vogels. De werkzaamheden worden daarom bij voorkeur voor (of na) het broedseizoen opgestart.

Doorkijk vervolgstappen

Wanneer uit het aanvullende onderzoek blijkt dat vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn in het plangebied is het noodzakelijk een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet aan te vragen (aangezien alle bebouwing in het plangebied wordt verwijderd is het niet mogelijk overtreding van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet te voorkomen). Er dienen dan mitigerende maatregelen worden getroffen die de functionaliteit van het leefgebied voor de aanwezige vleermuizen garanderen. Wanneer er voldoende alternatief wordt aangeboden, in de vorm van nieuwe en geschikte verblijfplaatsen in de directe nabijheid van de huidige verblijfplaatsen, zal hiervoor ontheffing verleend worden.

1 Inleiding

1.1 DOEL VAN DIT ONDERZOEK

Op verzoek van USP Vastgoed heeft EcoGroen Advies een quickscan natuurtoets uitgevoerd. Deze natuurtoets is noodzakelijk vanwege de ruimtelijke onderbouwing voor de beoogde herontwikkeling van de Ilpenhof te Ilpendam.

De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en het EHS-beleid verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de bedrijfsuitbreiding een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming. Een toelichting op de genoemde wetgeving is gegeven in bijlage 1.

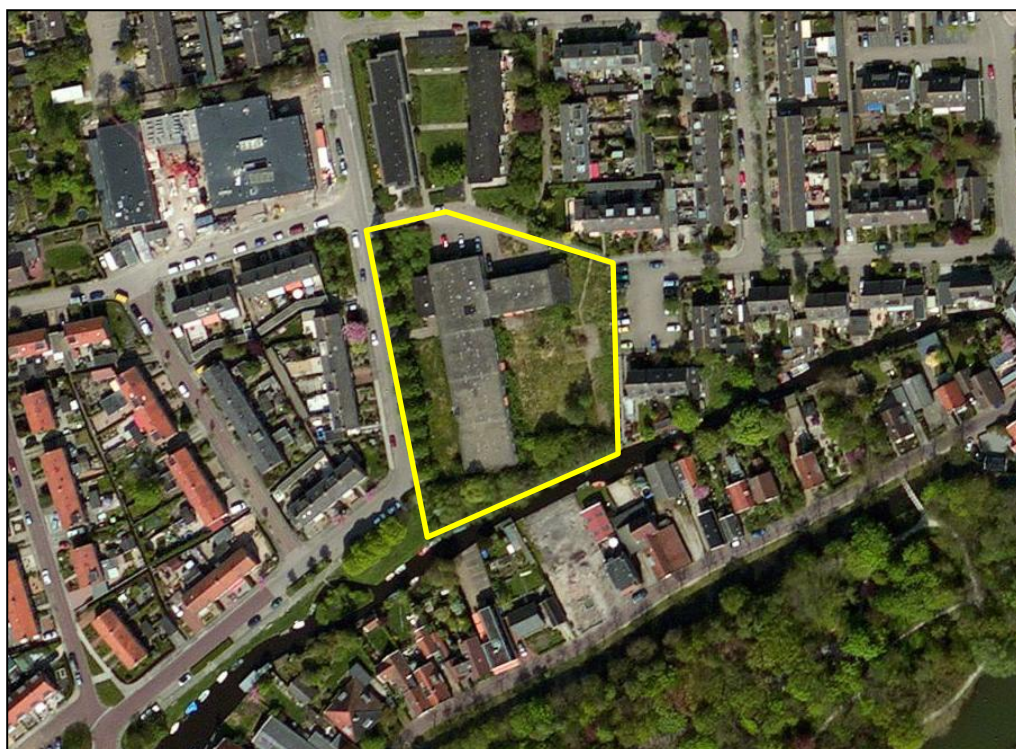
1.2 HUIDIGE SITUATIE EN VOorgenomen ONTWIKKELINGEN

Het plangebied ligt in de bebouwde kom van Ilpendam en betreft een voormalig woon/zorgcomplex (figuur 1.1, volgende pagina). Het gebouw verkeert in een vervallen staat. Het omliggende terrein is sterk verruigd met braamstruweel, jonge opslag en plantsoenbeplanting. Langs de zuidzijde van het plangebied ligt een watergang.

De plannen voorzien in de sloop van de aanwezige bebouwing en het verwijderen van ruigte, opslag en beplanting. De beplanting langs de watergang blijft gehandhaafd. Op het terrein zal vervolgens nieuwbouw van twintig woningen plaatsvinden (Plan Ilpenhof).

1.3 ALGEMENE OPZET ONDERZOEK

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op veldonderzoek, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en ecologische principes. Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde gebieden (hoofdstuk 2) en soorten (hoofdstuk 3). Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Indien aanvullend onderzoek nodig is, is dit ook aangegeven.

Figuur 1.1 Ligging plangebied (geel omlijnd) binnen de bebouwde kom van Ilpendam (ondergrond: Bing Maps).

2

Gebiedsbescherming

2.1 NATUURBESCHERMINGSWET

*In de **Natuurbeschermingswet 1998** is de bescherming van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000-gebieden) en Beschermde Natuurmonumenten ondergebracht. Beoordeeld dient te worden of ingrepen/activiteiten in of in de nabijheid van deze gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de aangewezen waarden en instandhoudingsdoelen van deze gebieden.*

Het dichtst bij het plangebied gelegen Natura 2000-gebied is Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske ruim 700 meter ten zuidwesten van het plangebied. Dit Vogel- en Habitatrichtlijngebied is aangewezen voor vijf habitattypen van laagveengebieden, vijf habitatsoorten, zeven broedvogel- en zes niet- broedvogelsoorten.

Omdat het plangebied niet of in de directe nabijheid van dit Natura 2000-gebied ligt, zijn bepaalde effecten als gevolg van het project of de werkzaamheden (zoals areaalverlies of verstoring door licht en/of geluid) op voorhand uit te sluiten. Het enige denkbare en verder reikende effect van de plannen is een mogelijk wijzigende depositie van stikstof als gevolg van het stoken en verkeersbewegingen. In het Natura 2000-gebied komt het habitatype veenmosrietland (H7140B - Overgangs- en trilvenen) voor, dit type is gevoelig voor verhoogde stikstofdeposities.

Omdat er in deze situatie sprake is van een verandering van zorgcomplex naar woningbouw schatten wij in dat stikstofemissie zal afnemen. De nieuwbouw zal goed geïsoleerd zijn en het aantal verkeersbewegingen naar verwachting afnemen (minder toeloop) ten opzichte van de zorgsituatie. We verwachten geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van het omliggende Natura 2000-gebied.

Kader 2.1 Vermesting en verzuring

Verzuring van bodem of water is een gevolg van de uitstoot (emissie) van vervuilende gassen door bijvoorbeeld industrie, huishoudens, landbouwbedrijven en verkeer. De uitstoot van bedrijven, huishoudens en verkeer bevat onder andere stikstofoxiden (NOx). Deze verzurende stoffen komen via lucht of water in de grond terecht en leiden tot het zuurder worden van het biotische milieu. Vermesting is de letterlijke verrijking van ecosystemen met name met stikstof. Het kan gaan om aanvoer door de lucht (droge en natte neerslag van stikstofoxiden) of nitraataanvoer door het oppervlakte- of grondwater. De effecten van beide zijn niet altijd te scheiden, omdat een deel van de verzurende stoffen ook vermestend werkt. Het gevolg is een verarming van de flora en een afname van de biodiversiteit..

2.2 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

*De bescherming van de **Ecologische Hoofdstructuur** (EHS) is vastgelegd in het Besluit Algemene regels ruimtelijke ordening. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen de groene contouren van de EHS geldt een 'nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan is, tenzij er sprake is van het ontbreken van reële alternatieven en redenen bestaan van groot openbaar belang. Wanneer niet teruggevallen kan worden op het tenzij-gedeelte van het beschermingskader, zal aangetoond moeten worden dat de plannen de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet significant aantasten.*

Het plangebied is geen onderdeel van de EHS. Het dichtstbijzijnde gebied dat onderdeel vormt van de EHS ligt op ruim 700 meter ten zuidwesten van het onderzoeksgebied (het Ilperveld). Omdat geen sprake is van een functieverandering of oppervlakteverlies binnen de EHS en de aard en omvang van de ingrepen beperkt is (bebouwd terrein blijft bebouwd), is aantasting van wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet aan de orde.

3

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (Ff-wet) verplicht om bij ruimtelijke ingrepen of andere nieuwe activiteiten, na te gaan of er negatieve effecten kunnen optreden op exemplaren of het leefgebied van beschermde plant- en diersoorten. Optredende negatieve effecten dienen zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd te worden. Voor schade aan strikt beschermde soorten kan het noodzakelijk zijn om een ontheffing aan te vragen bij de RVO van het Ministerie van Economische Zaken en bovendien compensatie te realiseren voor verlies van leefgebied of groei- of verblijfplaatsen.

3.1 ONDERZOEKSMETHODE

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op een dagbezoek op 23 december 2014. Het gehele onderzoeksgebied is hierbij onderzocht, waarbij de bebouwing uitsluitend aan de buitenzijde is geïnspecteerd. Tijdens dit veldbezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (de zogenaamde tabel 2- en 3-soorten). In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en expert judgement is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten.

3.2 FLORA

Het plangebied bestaat grotendeels uit bebouwd en met bramen verruigd terrein. In diverse bomen is veel klimop aanwezig. In het plangebied worden uitsluitend plantensoorten van voedselrijke, ruderaal omstandigheden verwacht. Beschermde plantensoorten zijn tijdens het veldbezoek niet waargenomen en worden op basis van de terreingesteldheid ook niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen is vanuit de Flora- en faunawet voor beschermde plantensoorten daarom niet aan de orde.

3.3 VLEERMUIZEN

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd. Het leefgebied van de strikt beschermde vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden. Van deze drie onderdelen genieten de verblijfplaatsen de zwaarste bescherming.

De bebouwing in het plangebied is geschikt als (potentiële) verblijfplaats voor vleermuizen vanwege de aanwezigheid van een spouwmuur (die toegankelijk is via open stootvoegen) en betimmeringen met achterliggende ruimten. Het is dan ook niet uitgesloten dat er verblijfplaatsen van gebouw bewonende vleermuissoorten aanwezig zijn.

Het onderzoeksgebied wordt naar verwachting (in beperkte mate) gebruikt als foerageergebied door bijvoorbeeld Laatvlieger en Gewone dwergvleermuis. Belangrijke geleidende structuren die dienst

kunnen doen als vliegroute ontbreken in het plangebied. Ook vormt het plangebied geen belangrijk, onmisbaar foerageergebied. Er worden zodoende geen negatieve effecten verwacht op belangrijke foerageergebieden en vliegroutes verwacht.

Vervoltraject vleermuizen

Aangezien bij de sloop van de bebouwing mogelijk vaste verblijfplaatsen van vleermuizen in het geding zijn, is het noodzakelijk dat aanvullend onderzoek wordt uitgevoerd. Dergelijk onderzoek vindt plaats in de periode mei tot en met september en bestaat uit minimaal vier onderzoeksmomenten. Deze onderzoeksinspanning is noodzakelijk om een betrouwbare inventarisatie uit te kunnen voeren en is conform het vleermuisprotocol (versie 27 maart 2013) van het Vleermuisvakberaad (zie kader 1).

Kader 3.1: Toelichting protocol voor vleermuisonderzoek

Vleermuizen zijn een belangrijke soortgroep binnen de natuurbescherming. De soorten zijn echter moeilijk te inventariseren, vertonen specifiek gedrag en advies omtrent deze soortgroep is regelmatig complex. Tegen die achtergrond heeft het Vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus een protocol opgesteld voor de inventarisatie van vleermuizen. Het doel van het protocol is bij te dragen aan de kwaliteit en uniformiteit in onderzoek. Het protocol wordt ondersteund door RVO (Ministerie van EZ) en de Zoogdierversamenleving.

Vleermuisonderzoek blijft echter maatwerk en het protocol geldt daarom als richtsnoer en niet als plicht. Het volgen van het vleermuisprotocol wordt echter wel aangeraden. Het toepassen van het protocol heeft tot doel:

- 1) Dat RVO geen aanvullend inventarisatieonderzoek verlangt bij een ontheffingsaanvraag volgens artikel 75 van de Flora- en faunawet;
- 2) Dat een onderzoek stand houdt in een eventuele juridische procedure.

Wanneer uit het aanvullende onderzoek blijkt dat vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn in het plangebied is het noodzakelijk een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet aan te vragen (aangezien alle bebouwing in het plangebied wordt verwijderd is het niet mogelijk overtreding van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet te voorkomen). Er dienen daarom mitigerende maatregelen worden getroffen die de functionaliteit van het leefgebied voor betreffende vleermuizen garanderen. Wanneer er voldoende alternatief wordt aangeboden, in de vorm van nieuwe en geschikte verblijfplaatsen in de directe nabijheid van de huidige verblijfplaatsen, zal hiervoor ontheffing verleend worden.

3.4 GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN

Aanwijzingen (uitwerpselen, prooi-resten, verblijfplaatsen) voor de aanwezigheid van strikt beschermde grondgebonden zoogdieren zijn in het plangebied niet aangetroffen en kunnen daarom binnen de invloedssfeer van de ingrepen worden uitgesloten. Een vervoltraject is dan ook niet nodig.

In het plangebied zijn wel vaste verblijfplaatsen van diverse laag beschermde (Ff-wet tabel 1) grondgebonden zoogdiersoorten zoals Huisspitsmuis, Gewone bosspitsmuis, Bosmuis en Egel te verwachten.

Bij de werkzaamheden gaan mogelijk exemplaren en verblijfplaatsen van genoemde grondgebonden zoogdieren verloren. Het aanvragen van een ontheffing is echter niet aan de orde, omdat voor deze soorten een vrijstelling geldt van de verbodsartikelen van de Flora- en faunawet. Schade kan geminimaliseerd worden door de werkzaamheden uit te voeren in de periode september-oktober. Dit

valt namelijk na de kwetsbare voortplantings- en voor de overwinteringsperiode van de meeste soorten.

3.5 BROEDVOGELS

Aangezien dit onderzoek gebaseerd is op een eenmalig veldbezoek dat grotendeels buiten de broedperiode viel, is geen broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Op basis van veldwaarnemingen, de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en expert judgement is het echter wel mogelijk een goede uitspraak te doen over de te verwachten soorten.

Jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels

In het onderzoeksgebied zijn geen (potentiele) jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels (zie kader 2) zoals Huismus, Gierzwaluw of Ransuil aangetroffen en deze worden daarom ook niet verwacht. Een vervolgetraject is voor deze soortgroep daarom niet noodzakelijk.

Kader 3.2: Jaarrond beschermde nesten van vogels

Onder jaarrond beschermde nesten van vogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespandief, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Overige broedvogels

In de bebouwing binnen het plangebied zijn nestplaatsen te verwachten van vogelsoorten die graag in bebouwing broeden zoals Zwarte roodstaart, Kauw en Spreeuw. In de ruigten en beplanting rondom de bebouwing zijn algemene broedvogelsoorten als Houtduif, Merel, Zwartkop, Tjiftjaf, Vink, Roodborst, Heggenmus, Winterkoning en Zanglijster te verwachten. Mogelijk broedt langs de watergang aan de zuidkant van het plangebied Wilde eend.

Werkzaamheden die in gebruik zijnde broedlocaties van vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor begin maart of na eind juli. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

3.6 AMFIBIEËN

Rugstreeppad

In de directe omgeving van IJpendam is de strikt beschermde Rugstreeppad (Ff-wet tabel 3/HR IV) bekend (o.a. waargenomen in het volkstuintencomplex aan de noordelijke dorpsrand). In het plangebied ontbreekt in de huidige situatie geschikt voortplantings- overwinteringsbiotoop voor deze soort. Rugstreeppad is echter een uitgesproken pionier die snel nieuwe leefgebieden kan koloniseren. Leefgebied bestaat uit zandige of venige terreinen met ondiepe wateren die snel opwarmen en open, zandige plekken waar de soort zich diep kan ingraven voor overwintering. Dergelijk biotopen ontstaan vaak bij het bouwrijp maken van terreinen. Daarom dient voorkomen te worden dat Rugstreeppadden het terrein gaan bevolken. Doorvoor dient in elk geval voorkomen te worden dat geschikt voortplantingsbiotoop (ondiepe waterplassen) ontstaat tijdens het actieve seizoen van de soort (globaal is dat de periode april t/m september).

Overige amfibieënsoorten

In het plangebied is, omdat voortplantingswater ontbreekt, uitsluitend overwintering te verwachten van enkele algemene, laag beschermde, amfibieënsoorten als Bruine kikker, Kleine watersalamander en Gewone pad (alle Ff-wet tabel 1). Deze soorten zijn met name op vorstvrije plekken in de bebouwing, tussen boomwortels en in de strooisellaag onder de aanwezige bramenruigten overwinterend te verwachten.

Bij de werkzaamheden gaan mogelijk exemplaren en verblijfplaatsen van genoemde amfibieën verloren. Het aanvragen van een ontheffing is echter niet aan de orde, omdat voor deze soorten een vrijstelling geldt van de verbodsartikelen van de Flora- en faunawet. Schade kan geminimaliseerd worden door de werkzaamheden uit te voeren in de periode september-oktober. Dit valt namelijk na de kwetsbare voortplantings- en voor de overwinteringsperiode van amfibieën.

3.7 OVERIGE SOORTGROEPEN

Omdat binnen de invloedssfeer van de plannen permanent oppervlaktewater ontbreekt kan de aanwezigheid van (beschermde) vissen worden uitgesloten. Reptielen (zoals Ringslang) en zwaarder beschermde ongewervelden zijn tijdens het veldonderzoek niet aangetroffen en worden niet verwacht door het ontbreken van geschikt biotoop. Eventuele vervolgstappen zijn hier voor deze soortgroepen daarom niet aan de orde.

4

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- Bekker J.P, P. Twisk & A. Diepenbeek (2010). Veldgids Europese zoogdieren. Uitgegeven door de KNNV en VZZ.
- Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland. – Nederlandse fauna 9. nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European invertebrate survey – Nederland, Leiden.
- Dienst Regelingen (2009). Aangepaste lijst jaar rond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.
- Ministerie van I&M (2012). Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van LNV (2006). Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk gebied.
- Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Internet

- Ravon.nl (website met soortinformatie over reptielen, amfibieën en vissen)
- Telmee.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland)
- Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland)
- Ministerie van EZ (<http://mineleni.nederlandsesoorten.nl>)
- Gebiedendatabase Natura 2000 (<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>)
- Kaartviewer Natuurbeheerplan Noord-Holland (<http://maps.noord-holland.nl/>)

Biilage

Bijlage 1: Samenvatting natuurwetgeving

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken (EZ), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing en beoordeling

Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren, zijn beschermde soorten aanwezig en is er sprake van overtreding van een verbodsbepaling uit de Flora- en faunawet, dan dient u een ontheffingsaanvraag in te dienen bij de RVO. Hierbij worden de volgende vragen gesteld:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

RVO beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u in bepaalde gevallen alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn.

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd¹. Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van EZ. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In voorgaand wettelijk kader zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten

¹ Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna en Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.